

MAATILAN VESIENHOITO

Maatila tarvitsee luontoa ja puhdasta vettä

Maanviljelijä tekee vuoden aikana kymmeniä ellei satoja päätöksiä, jotka suoraan tai epäsuorasti vaikuttavat vesien laatuun. Maataloustuotannosta aiheutuu väistämättä ravinnepäästöjä vesistöihin. Myös kasvinsuojeluaineista voi joutua osia vesistöihin. On tärkeää vähentää viljelyn ja kotieläintuotannon päästöjä – siitä hyötyvät sekä viljelijä että ympäristö. Jos typpi- ja fosforivalumia saadaan vähennettyä ja ravinteet paremmin hyödynnettyä pelloilla, saadaan myös taloudellisia säästöjä, jolloin tilan kannattavuuskin paranee.

Suomen rannikkoalueilla vesistökuormituksen luontaisia aiheuttajia ovat eroosioherkät, vesistöön viettävät saviset pellot. Paikoin myös maaperän happamuus aiheuttaa ongelmia. Uutena haasteena on ilmastonmuutos, joka tuo tullessaan sekä runsastuvia syys- ja talvisateita että kasvukauden aikaista kuivuutta ja rankkasateita.

Maataloudesta vesiin aiheutuvan ravinnekuormituksen vähentäminen on välttämätöntä. Vesien tilan parantamiseksi on mahdollista käyttää monia toimenpiteitä. Maatilat ovat erilaisia ja toimenpiteet pitää valita sen mukaan. Kaikki toimivat keinot kannattaa ottaa käyttöön, sillä saatavat hyödyt ovat moninaisia. Ravinteiden tehokas käyttö hyödyttää sekä vesiluontoa että viljelijän taloutta. Lähiluonnon ja -maiseman suojelu ylläpitää tilan arvoa ja viihtyisyyttä.

Tarjolla on monia keinoja
> s.2

Maan kasvukunto on tärkein pääoma
> s.5

Rahoitusta toteutukseen
> s.7

Parhaat käytännöt -kilpailu
> s.8

Ympäristö on yhteinen asia

Maatalouden ympäristöasiat ovat nousseet keskustelun aiheeksi eri foorumeilla. Erityisen vilkkaasti on keskusteltu maanviljelyn ja kotieläinten hoidon vaikutuksista vesistöihin.

Ihminen on toiminnallaan muuttanut ympäristöä vuosisatojen aikana. On raivattu metsää pelloksi ja kuivattu soita, jotta saadaan ruokaa ja kuituja kasvavan väestön tarpeeseen. Tässä onkin onnistuttu niin hyvin, että suoranaista puutetta ja nälkää ei maassamme ole laajasti enää vuosikymmeniin jouduttu kokemaan. Ongelmaksi on melkein tullut runsaudenpula.

Yhteiskunnan paine maatalouden vesiensuojelun parantamiseen on suuri. Poliittisissa ohjelmissa ja päätöksissä on asetettu haasteellisia tavoitteita. Keinoina on käytetty sekä pakollisia määräyksiä, että vapaaehtoisia ympäristötuen muotoja, joilla pyritään muuttamaan viljelijöiden toimintatapoja ja käytettäviä menetelmiä sellaiseen suuntaan, että ympäristön tila saadaan paranemaan.

Ympäristöasioihin, erityisesti vesiensuojeluun, liittyvät vaatimukset ovat muuttaneet viljelijän arkea paljon. Suuri osa muutoksista on ollut hyödyllistä myös viljelijän talouden kannalta. Hyvä viljelyn suunnittelu ja seuranta sekä järkevä lannoitus- ja maanparannusaineiden käyttö parantavat myös viljelyn taloudellista lopputulosta. Osaksi uudet toimenpiteet ovat olleet keinotekoisia oloisia, mutta vuosien saatossa asioissa on päästy järkevämpään suuntaan, kun käytännön kokemusten kautta asioihin on saatu maalaisjärkeä.

Kalantilaisen Vapolan tilan viime syksynä saama Itämeren ympäristön tila 2009 -palkinto on arvokas osoitus siitä, että vesiensuojelutyötämme arvostetaan myös ulkomailla. Vielä arvokkaammaksi sen tekee se tosiasia, että valtaosa loppumetreille päässeistä voitajaehdokkaista oli suomalaisia.

Tosiasia on, että kaikkien toimenpiteiden vaikutukset vesistöihin eivät näy nopeasti. Erityisesti tämä pätee vesistöjen rehevöitymisen tärkeimpänä syynä pidetyn fosforiravinteen suhteen. Vielä 80-luvulla opetettiin, että Suomen maaperä on fosforiköyhää ja satotasojen nostamiseksi peltoja lannoitettiin sen mukaan. Maaperään on paikoin kertynyt runsaasti ravinteita. Kestää vielä vuosia, että erilaisten toimenpiteiden vaikutus näkyy täysimääräisesti.

Toivoo sopii, että kaiken sen hätäisen kiireen keskellä, jota vesiensuojelun suhteen ollaan tekemässä, ei itse pääasia eli ruuan ja kuitujen tuotanto unohtuisi. Ravinteiden kierrätys ja niiden käytön tehostaminen sekä viljelyn energiatalouden parantaminen auttavat sekä viljelijän taloutta että yhteisen ympäristömme tilaa.

Esko Suomala

*MTK ry 3. puheenjohtaja
maanviljelijä, Eura*

Tarjolla on monia keinoja – kaikki ovat tarpeen

Kuva: Rodeo/Juha Tuomi

Maan rakenne ja kasvukunto paremmaksi

Maan hyvä rakenne ja vesitalous ovat pellon kasvukunnon perusta. Hyvät pellot ovat vettä läpäiseviä, mururakenteisia ja huokoisia. Hyvässä pellossa maaperän eliöstö on monimuotoinen. Kun kasvukunto on kohdallaan, saadaan hyviä satoja ja peltojen ravinnekuormitus vesistöön jää vähäiseksi. Maan kasvukuntoa ja rakennetta voidaan parantaa monin eri tavoin.

Viljelykierrossa viljellään peräkkäisinä vuosina vuorotellen kasveja, joiden erilaisia ominaisuuksia (juuristo, ravinteiden oton tehokkuus, typensitominen ym.) hyödynnetään maan rakenteen ja ravinnetilan parantamisessa sekä kasvitautien ja rikkakasvien torjunnassa.

Orgaanisten lannoitteiden käyttö tasaa maan ravinnemäärien, kosteuden ja happamuuden vaihtelua, sitoo vettä ja edistää maan mururakenteen muodostumista. Lannoitus voidaan toteuttaa karjanlannan tai muiden eloperäisten lannoitteiden, kuten kompostituotteiden tai viherlannoituksen avulla. Tästä on hyötyä erityisesti pelloille, joiden fosforitila on heikko ja joilla ei ole pitkään aikaan käytetty eloperäisiä lannoitteita.

Peltojen riittävällä ja säännöllisellä **kalkituksella** parannetaan maan fosforin käyttökelpoisuutta sekä maaperän rakennetta ja vähennetään lannoitustarvetta.

Pitämällä huolta **ojien ja salaojien toimivuudesta** voidaan vähentää liiasta vedestä ja märkyydestä johtuvia ojien liettymiä, tukkeumia ja eroosiota. Isojen ojien perkauksiin suositellaan menetelmiä, jotka vesiensuojelun lisäksi parantavat maisemaa ja tarjoavat monipuolisia elinympäristöjä kasveille ja eläimille.

Talviaikainen kasvipeite pidättämään huuhtoumia

Talviaikainen kasvipeite vähentää tehokkaasti kiintoainekseen sitoutuneiden ravinteiden huuhtoutumista pelloilta vesistöön kasvukauden ulkopuolella. Peltoa ei siis muokata syksyllä, vaan pidetään kasvipeitteisenä vähintään seuraavaan kasvukauteen saakka esimerkiksi nurmen, kerääjäkasvien ja syysviljan viljelyn tai talviaikaisen sängin avulla. Luonnonhoitopelto ja viherkesanto ovat myös hyviä keinoja lisätä kasvipeitteisyyttä.

Suojavyöhykkeillä vähennetään eroosiota ja ravinteiden kulkeutumista vesiin. Suojavyöhykkeitä voidaan perustaa hankalasti viljeltäville jyrkille, kalteville tai notkelmaisille ranta-pelloille sekä tulvapelloille ja ravinnerikkaille peltolohkoille. Suojavyöhykkeet ovat monivuotisia nurmia, leveydeltään vähintään 15 metriä. Suojavyöhykkeen heinäkasvusto niitetään ja korjataan pois vuosittain. Samalla köyhdytetään ravinnerikkaiden peltojen ravinnetilaa ja parannetaan maan rakennetta. ►►

Kuva: Airi Kulmala

Tämän lehden ovat tuottaneet yhteistyössä

Kaakkois-Suomen, Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Maaseutuverkosto, MTK:n ja SLC:n aluejärjestöt sekä CATERMASS Life+, TEHO ja RaHa -hankkeet.

Toimitus Merja Haliseva-Soila, Varsinais-Suomen ELY, p. 040 728 9740, merja.haliseva-soila@ely-keskus.fi

Taitto Mikael Syrjä, Aboprint Oy, Länsi-Turunmaa (Parainen) **Kannen kuva** Terhi Sorvola-Löfstedt

Painatus West Point Oy, Rauma, 2010

Lisätietoja

Julkaisijatahojen yhteystiedot ja lisätietoa maatalouden vesienhoidosta löydät parhaiten seuraavilta nettisivuilta:

www.ely-keskus.fi | www.mtk.fi | www.slc.fi | www.maaseutu.fi |
www.ymparisto.fi | www.mmm.fi

Lannan varastointi kuntoon ja lanta monipuoliseen käyttöön

Kotieläintilan hyvään perusrakenteeseen kuuluu, että lannan varastoinnille ja käsittelylle on riittävät tilat, jotka ovat vesitiiviitä ja katettuja. Eläinten jaloittelutarhat ja laidunalueet tulisi mitoittaa eläinmäärän mukaan, ja valumavesien joutuminen vesistöön estää keruujärjestelmillä ja käsittelyllä. Eläinsuojissa ja maitohuoneissa syntyneet jätevedet tulisi johtaa lietesäiliöihin tai käsitellä oikein mitoitettussa jätevedenkäsittelyjärjestelmässä.

Lanta kannattaa käyttää hyödyksi lannoitteena ja energialähteenä, jolloin myös ilmaan ja vesiin kohdistuva kuormitus vähenee. Lannan ylituotantoalueilla kannattaa kehittää lannan jatkojalostusta ja energiakäyttöä tilakohtaisilla tai useamman tilan yhteisillä toimenpiteillä. Ratkaisuihin voivat olla lannan jaottelu- ja prosessointimenetelmät, mädättäminen, kompostointi ja rakeistaminen. Tällöin peltotuotteita ja ruokoa voidaan hyödyntää seosaineena. Lantaa käytetään kasvien ravinnetarpeen ja viljavuustutkimusten tulosten mukaan. Lannan syyslevityksestä luopuminen vähentää huomattavasti ravinteiden huuhtoumisriskiä pelloilta vesistöihin.

Peltojen lannoitus kohdalleen

Lannoituskäytäntö ja sato vaikuttavat siihen, miten paljon kasvukauden jälkeen peltoon jää ravinteita hyödyntämättä – ja mahdollisesti huuhtoutumaan vesistöön. Avainsana on kohdentaminen: lannoitus suunnitellaan viljavuustutkimuksen, ravinnetaseiden ja aiemmin saatujen satojen perusteella.

Tilalle tulisi laatia lohkokohtaiset typen ja fosforin ravinnetaseet tulkintoineen sekä tulosten vaatimat toimenpidesuunnitelmat. Ravinteiden tehokas ja taloudellinen käyttö vähentää turhia ravinnepanoksia ja käyttämättä jäävien ravinteiden huuhtoutumista pelloilta.

Korkean fosforiluvun peltoja tulisi köyhdyttää. Näillä pelloilla ei pitäisi käyttää fosforipitoisia väkilannoitteita, lantaa tai muuta orgaanista lannoitetta. Viljelyssä tulisi suosia monivuotisia nurmikasveja, joiden satoa korjataan kasvukauden aikana. Erityisesti tämä tulisi huomioida kaltevilla ja eroosioherkillä rantapelloilla.

Kosteikot ja pohjapatoketjut

Kosteikot tulisi perustaa ensisijaisesti patoamalla luontaisesti sopiviin paikkoihin herkästi tulviville pelloille, pellon reuna-alueelle tai metsämaalle notko- ja painannepaikkoihin, pengerretyille kuivatusalueille. Kosteikko voi muodostua useammasta pienestä kosteikosta eli kosteikkoketjusta.

Kosteikoilla ja pohjapatoketjuilla hidastetaan veden virtausta, lisätään viipymää ja vähennetään ojien ja pienvesiuomien eroosiota. Näin vesistöihin kulkeutuvan maa-aineksen ja ravinteiden määrä vähenee. Kosteikkoaltaisiin kerääntynyttä vettä voidaan käyttää lisäksi kasteluvetenä. Vesiensuojelun ohella kosteikoilla voidaan myös lisätä luonnon monimuotoisuutta, kuten kala- ja lintulajistoa ja elävöittää maisemaa.

Säätösalaojitus, säätökastelu ja kuivatusvesien kierrätys

Säätelemällä peltojen kuivatustehokkuutta ja kierrättämällä pelloilta valuvia ojavesiä takai-

» s. 4

Kotieläintilan hyvään perusrakenteeseen kuuluvat huolella rakennetut lantavarastot ja riittävän suuret jaloittelutarhat.

Kuvat: Airi Kulmala

MTT:n tutkija Merja Myllys opastaa TEHO-hankkeen suunnittelijoita tekemään Peltomaan laatutestiä. Lierojen määrää selvitetään kaatamalla näytekehikkoon sinappiliuosta, joka saa lierit nousemaan pintaan laskettavaksi.

Kosteikko pidättää ravinteita ja elävöittää maisemaa.

Kuva: Anni Karhunen

Pöytyäläisen Antti Juvan mielestä

Tehokas tuotanto ja ympäristön huomioiminen eivät ole ristiriidassa

Perustana hyvä ojitus

Tehokas viljely ja ympäristön huomioiminen voivat pöytyäläisen viljelijä **Antti Juvan** mielestä mennä yksi yhteen. – Kun pellosta saadaan hyvä sato, saadaan ravinteetkin kunnolla käyttöön. Viiden-kuuden tonnin hehtaarisadoilla saadaan jo ravinteet tehokkaasti talteen, kahden-kolmen tonnin sadoilla typpi ja fosfori karkailevat minne sattuu, Juva arvelee. Juvan mielestä kaiken lähtökohtana on kunnollinen ojitus. – Etenkin tällä seudulla, missä ruokamultakerroksen alla on tiivis savimaa, täytyy salaojituksen olla kunnossa. Juvankin tilalla ojituksesta huolehtiminen on kannattanut, satotaso on ollut nousussa.

Juvan tilalla Pöytyän Juvan kylällä kasvatetaan broileremoja, pelloilla viljellään pääasiassa vehnää, mallasohraa ja rypsiä. – Maat ovat Aurajokilaaksossa hyvin savisia, eivätkä sovellu esimerkiksi juurikkaan viljelyyn. Tilan peltojen halki virtaa Aurajokeen laskeva Pöylijoki.

Tilalla on panostettu vesiensuojeluun monin eri keinoin. Ympäristötuen toimenpiteistä on sitouduttu tehostettuun kasvipeitteisyyteen, missä puolet pelloista pidetään kasvipeitteisenä talven yli. Lisätoimenpiteistä on valittu myös lannan kasvukauden aikainen levitys. – Kasvipeitteisyys-lisätoimenpide on ollut helppo toteuttaa, koska meillä ei ole kynnetty enää kymmeneen vuoteen, Juva kertoo. Pellot joko suoraakylvetään tai kevytmuokataan joko syksyllä tai keväällä.

Lanta oraille

Tilan lanta levitetään omille ja jonkun verran myös naapurin maille. – Yleensäkin olisi hyvä, jos lanta pystyttäisiin hyödyntämään lähialueella, Antti Juva huomauttaa ja viittaa lähiruoka-ajatteluun. – Kun levitys tehdään oraille kesäkuun ensimmäisellä tai toisella viikolla, saadaan siitä monia hyötyjä verrattuna ennen kylvöjä tehtävään levitykseen.

– Ajankohta ei aiheuta ongelmia maan rakenteelle, koska maa on tuolloin jo yleensä kuiva. Kasvu-

kaudella tapahtuva levitys nostaakin myös hyvin vehnän valkuaisainepitoisuutta, hän lisää. Hajuhaitatkin ovat ihan mitättömät, sopivan sateen sattuessa ravinteet imeytyvät nopeasti peltoon. Vuokrakone sopii tarkoitukseen mainiosti, hän lisää.

Laskeutusallas paikkaan sopivaksi

Tilan halki kulkevan Pöylijoen varrelle on perustettu useita suojavyöhykkeitä.

– Tuen ehdot ovat alkuvuosista parantuneet. Aluksi oli ongelmansa se, ettei satoa saanut käyttää hyödyksi. Ensimmäiset viisi vuotta suojavyöhykkeen kasvusto vaan parani, isäntä hymähtää. Nykyisin naapuri korjaa sadon kuivaheinäksi. Suojavyöhyke tosin katkeaa joen varrella kesken matkan, vuokramaalla, koska toistaiseksi voimassaolevaa vuokrasopimusta ei sopimuksessa hyväksytty.

Joen varrella ravinteita pidättää tehokkaasti myös laskeutusalas, jonka valuma-alue on 15 ha:n kokoinen pelto- ja samansuuruinen metsäala. – Kolmisenkymmentä vuotta sitten rakennetun altaan toimivuutta olen kehittänyt koko ajan. Tämä alue ei ole luonnostaan mitenkään vesiperäistä. – Aurajoen yläjuoksulla on hyvin syviä rotkoja, perinteinen kosteikkorakentaminen ei siellä onnistu, vaan allas vaatii mittavat patorakennelmat. Haasteena on se, miten vesi saadaan juoksetuttua pois niin, ettei se aiheuta eroosiota ja riko patoa, Juva pohtii. TEHO-hanke on tehnyt mittauksia altaan tulo- ja menovedestä. – Laskeutusaltaan ravinteiden pidätyskyky onkin jo selvästi osoitettu, Juva iloitsee. – Suunnittelemme TEHOn kanssa yhteistyössä kuitenkin vielä toimivampaa ja kustannustehokkaampaa tekniikkaa altaalle. Laskeutusaltaalla on Juvan mielestä myös virkistys- ja maisema-arvoja. – Monet vesilinnut pesivät täällä, hän sanoo.

Tilalla vaalitaan vesistön lisäksi myös maisemaa. Tilalle on tehty kymmen- ja kaksikymmenvuotiset luonnon monimuotoisuuden edistämis- ja maiseman hoidon sopimukset. – Maaseudulla eivät ole ristiriit-

Antti Juva, Pöytyä

dassa maatalous, puhdas luonto ja kauniit hoidetut maisemat, Antti Juva tiivistää.

Ympäristöteot eivät aina näy paperilla

Vaikka tilalla on jo tehty paljon toimenpiteitä ympäristön hyväksi, yhtä asiaa Juva haluaisi vielä parantaa.

– Kanalan pesuvedet ja niiden mukanaan tuoma fosfori on ongelma, joka vielä pitäisi saada ratkaistua. Juvan mielestä ympäristöasioita tulisi miettiä jokaisella tilalla. – Ongelmat pitäisi ratkaista siellä, missä ne syntyvät, ja ennen kuin viranomaiset antavat omia määräyksiään. Viljelijä on itse oman tilansa paras ympäristöasiantuntija. – Paperihommista ei saisi tulla mitään mahdottomia. Aikaa menee liikaa tarkkoihin laskelmiin, Juva pohtii. ■

Teksti & kuva: Satu Puustinen

▶▶

sin pelloille estetään ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin ja palaute-
taan liuenneita ravinteita takaisin kasvien käyttöön. Lämpäisevillä mail-
la kevätkosteuden säästäminen kasvukaudelle vähentää ravinteiden
huuhtoutumisriskiä. Happamilla sulfaattimailla säätösalaojituksella ja
säätokastelulla hidastetaan happamuutta aiheuttavien yhdisteiden va-
pautumista pohjamaasta ja tasataan erityisesti kuivien kesien jälkeisiä
happamien huuhtoutumien huippuja. Happamuuskuormituksen vähen-
täminen edellyttää järjestelmien hyvää hoitoa. Säättösalaojitus, sääto-
kastelu ja kuivatusvesien kierrätys soveltuvat hyvin myös voimakkaasti
lannoitetuille erikoisviljelyalueille ja pelloille, jotka kärsivät toistuvasti
eri vuosina kasvukauden aikaisesta kuivuudesta.

Pohjavesialueet vaativat erityishuomiota

Suojavyöhyke on tehokkain vesiensuojelukeino pohjavesialueen varsinaisella muodostumisalueella. Maanviljelyä voidaan toki muutenkin harjoittaa pohjavettä vaarantamatta, kun viljelytoimenpiteet suunnitellaan oikein ja pohjavesialueen ominaispiirteet otetaan huomioon. Suositeltavia toimenpiteitä ovat erityisesti typpilannoituksen vähentäminen, syysmuokkauksesta luopuminen tai muokkauksen keventäminen ja kasvinsuojeluaineiden käytön tarkentaminen.

Neuvonta ja koulutus parhaimmillaan tilakohtaista

Vesienhoidon menetelmät kehittyvät koko ajan. Maatilat tarvitsevat menetelmiä ja tukimuotoja koskevaa neuvontaa ja koulutusta, mitä on esitetty myös vesienhoitosuunnitelmissa. Tämä on keskeinen kehittämiskohde, sillä perinteisen neuvontatyön ohkeen tarvitaan vesiensuojelumenetelmiin erikoistunutta neuvontaa. Tulevaisuuden tavoitteena on korkealaatuinen tilakohtainen neuvonta, jota toteutetaan yhteistyössä tuottaja- ja neuvontajärjestöjen sekä maatalous- ja ympäristöviranomaisten kesken. ■

Kuva: Liisa Rautio

Suojavyöhykkeellä vähennetään eroosiota ja ravinteiden kulkeutumista vesiin.

Maan kasvukunto on tärkein pääoma

Markus Eerola, Hyvinkää

Markus Eerola viljelee Hyvinkäällä isoa viljatilaa. Päätilan pellot sijaitsevat Palojoen rantamilla ja vuokramaat rajoittuvat monissa kohdin suuriin ojiin, jokiin tai muihin vesiin. Tulvaherkimmillä alueilla Eerola on tehnyt suojavyöhykesopimuksia kaikkiaan 10 hehtaarille.

Eerola pitää tarkkaa huolta maan rakenteesta. Tärkeimmät keinot ovat

toimiva salaojitus, syväjuurisia kasveja sisältävä viljelykierto sekä maan muokkaustarpeen arviointi joustavasti tilanteen mukaan.

– Maan kasvukunto on viljelyssä arvokkainta pääomaa. Viljelen mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti. Kun maan rakenne on kunnossa, siihen tulee hyvä kasvusto, joka ottaa ravinteet maasta tarkasti. Jos rakenne on huono, ravinteita jää huuhtoutumaan.

Viljelykierto on Eerolan mukaan todella tärkeää maan rakenteelle. Rypsi, herne ja härkäpapu sekä apilapitoinen nurmi hoitavat ja kuohkeuttavat maata syvillä juurillaan.

Viljojen ja rypsin ravinnetarpeesta Eerola huolehtii sijoituslannoituksella kylvön yhteydessä. Myöhemmin kesällä hän antaa lisälannoituksen pintaan kasvuston osoittaman potentiaalın mukaan. Maa kiittää myös kompostoidusta hevosenlannasta, jota isäntä levittää pelloille syksyin kevään.

Kun viljelyssä on paljon vuokramaita, sopimusten pituus vaikuttaa keinoihin, joilla maan rakennetta parannetaan. Eerola kertoo salaojittaneensa vuokrapeltoja, jos sopimukset on solmittu riittävän pitkäksi ajaksi. Pisimmät vuokrasopimukset ovat kymmenvuotisia.

– Avo-ojitetun pellon viljely nykyaikaisilla koneilla on haaskaavaa ja rasittaa maan rakennetta. Vuokranantajakin arvostavat maan vesihuoltoa parantavia toimia.

Muokkaus tarpeen mukaan

Isoon peltoalaan sopii varsin monenlaisia maalajeja. Maalajin lisäksi sääolot ratkaisevat, mitkä lohkot voi jättää syksyllä muokkaamatta, Eerola kertoo. Hän pyrkii pitämään yli puolet, jopa 70 prosenttia maista talven yli kasvipeitteisenä.

Suorakylvöä Eerola käyttää tarpeen mukaan 30–70 prosentille viljelyalasta, ja kevätmuokkauksen

hän pyrkii tekemään mahdollisimman kevyesti maan kosteuden säilyttämiseksi ja myös kustannussyistä.

– Syysmuokatuille maille pääsee keväällä aikaisemmin, joten muokkausmenetelmän valinta on myös työtekkinen kysymys. Tasaan sillä työhuippuja, mutta vaihtelen vuosittain syksyllä muokattavia lohkoja.

Maan kasvukunnon hoito on avainasia viljelykasvien tuotannon kannattavuuden kehittämisessä, ja Eerolan mielestä se ansaitsisi myös oman tukielementtinsä.

– Jatkuvat muutokset jarruttavat pitkäkestoisia panostuksia maan rakenteeseen. Asetan toivoa täsmäviljelytekniikan kehitykselle. Sitä kautta pystytään hyödyntämään maan sadontuottopotentiaali entistä tarkemmin, samalla kun ympäristönäkökulma tulee otetuksi huomioon.

Viime vuonna Uudellamaalla alkoi Ravinnehuutoutumien hallinta (RaHa) -hanke, jossa Markus Eerolankin tila on mukana.

– Viljelyn aiheuttamista ravinnevalumista puhutaan paljon, mutta mitattua tietoa on aika vähän olemassa. Lähdin mukaan, koska haluan oppia asioista lisää. ■

Teksti & kuva: Raila Aaltonen

Apuna aluskasvit

Luomu motivoi viljelyyn

Marko ja Päivi Väljän Kauhajoen Nummikoskella sijaitseva lypsy- ja lihakarjatila on ollut luomuviljelyssä noin kaksitoista vuotta. Tila palkittiin viime vuonna WWF:n ja MTK:n Itämeren viljelijöiden ympäristökilpailussa 1. kunniamaininnalla. – Siirryimme luomuun osin terveyssyistä, isäntä kertoo. – Meillä oli käytössä täydellinen kasvinsuojeluohjelma. Kun töitä tehtiin huonoilla suojaimilla, aloin oirehtia. Minulle puhkesi torjunta-aineallergia, Marko sanoo. Tilanne kävi niin pahaksi, että lääkäri ehdotti ammatinvaihtoa. – Silloin oli tosissaan ryhdyttävä pohtimaan vaihtoehtoja ja luomu tuli ratkaisuksi. Muitakin kannustimia luomuun siirtymiselle oli. – EU:hun liittymisen jälkeen ei enää pystynyt hyödyntämään omaa viljelytaitoaan, luomu antoi riittävästi haastetta. Siirsimme koko tilan kaikki pellot kerralla luomuun, isäntä kertoo. – Sadot ovat olleet alusta asti hyviä, viljan keskisato siinä 4 tonnin molemmin puolin. Terveysongelmia ei ole ollut.

Tilan kaksisataapäinen karja ruokitaan appeella. Appeena on oljen, hyvälaatuisen säilörehun ja melassilla tai AIV 2:lla murskesäilötyn herneen ja viljan seos. – Herne on valkuaiskasveista varmin, härkäpavun tuleentuminen menee näillä korkeuksilla helposti liian myöhäiseksi, Marko sanoo.

Ratkaisuna apila ja aluskasviviljely

Väljän luomutilalla uskotaan vahvasti aluskasviviljelyyn. – Meillä on ollut aluskasviviljelyä luomun alkuaajoista saakka. Viljan aluskasviksi kelpaavat kaikki heinät, raiheinä on hyvä, samoin timotei, Marko tietää. – Aluskasvi kylvetään viljan kanssa yhtä aikaa. Aluskasviviljelystä koituvia hyötyjä isäntä voisi luetella loputtomiin. – Aluskasvit pitävät rikkakasvit kurissa. Kuivana vuonna aluskasvi pitää maan kosteana, kosteana vuonna taas imee liian kosteuden. Jos sato menee pommiin, rikat eivät pääse jylläämään. Aluskasviviljelyssä on hyötyä myös juolavehnan torjunnassa, sillä juolavehna on heikko kilpaileman aluskasvin kanssa. – Meillä ei ole käytössä edes rikkakasviäestä, koska meidän tilan tyyppinen aluskasviviljely ja rikkaaestys eivät sovi yhteen. Aluskasvien ansiosta oraille levitettyä lietekin imeytyy hyvin, isäntä kertoo. – Hajuhaittoja ei juuri ole.

Marko Väljän mielestä aluskasviviljelystä pitäisi innostua nykyistä enemmän. – Aluskasvit ovat hyväk-

Marko Väljä, Kauhajoki

si myös maan rakenteelle ja pieneliöstölle. Pitäisi miettiä, kenen kukkaraan viljelystä tulevat hyödyt menevät, hän pohtii. – Monta asiaa voidaan, ja on jo ratkaistu biologisella tavalla. Luomussa näkee kasvin oman luonteen. Kasville ei anneta sen kasvua häiritseviä aineita, vaan annetaan kasvin näyttää itse omat kykynsä, hän kiteyttää.

Jokiuomat Naturassa

Tila rajoittuu Karvianjokeen laskevaan Nummijokeen. Kaikki uomat ovat Naturassa, isäntä kertoo. – Tällä alueella on valtavasti majavia, ne kaatelevat puita ristiin rastiin isojakin määriä. Isännät saisivat jo moisesta metsänhoidosta sanktioita, Marko nauraa. Tilalla on ollut joen varrella suojavyöhykealaa neljä ja puoli hehtaaria kymmenkunta vuotta. Suojavyöhykkeiden sadonkorjuuta Väljä pitää jonkun verran ongelmallisena. – Hevosia ja hiehoja pitäisi lohkoilla ainakin saada laiduntaa. Ympäristötuen lisätöimenpiteistä tilalla on käytössä muun muassa typen mittaust. – Typpitasoa voi seurata myös aluskasviston avulla. Jos kasvusto on puinnin jälkeen valjua, on pääsato

napannut ylimääräiset tyypet, ja seuraavana keväänä on voimaa lisättävä, Väljä sanoo.

Gm-viljely kummastuttaa – luomuun luotetaan

Marko Väljää huolestuttaa GMO eli geenimuunnellun viljelyn mahdollinen rantautuminen Suomeen. – GMO ei tuo minkäänlaista hyötyä missään muodossa. – Jos satotasoa ei saada nykyisillä menetelmillä nostettua, miten hyötyisimme GMO:sta, hän ihmettelee. Marko Väljää huolestuttaa myös se, viekö GMO-tutkimus voimavaroja perinteisestä kasvintutkimuksesta ja jalostuksesta.

Vaikka Väljän tilalla ollaankin kaikin puolin tyytyväisiä luomuun, kehittämisen varaakin isännän mukaan on. – Ongelmana luomussa on sertifioitujen siemenen saanti, erityisesti herneen. Kotimaisen valkuaisen saanti on myös ongelma. Katseet kääntyvät kasvinviljelytilojen puoleen. – Valkuaiskasveille pitäisi saada reilusti korotettu lisätuki, hän lisää. ■

Teksti & kuva: Satu Puustinen

Euroopan yhteiset tavoitteet vesien tilan parantamiselle

Euroopan unionin vesipolitiikan puitedirektiivi yhtenäistää EU:n vesiensuojelua. Joulukuussa 2004 hyväksytty laki vesienhoidon järjestämisestä, siihen liittyvät asetukset sekä kolme lakimuutosta toteuttavat vesipuitedirektiivin Suomessa.

Vesipuitedirektiivin tavoitteena on ehkäistä pinta- ja pohjavesien tilan heikkeneminen ja samalla vesiluonnon köyhtyminen koko Euroopan unionin alueella. Pinta- ja pohjavesien hyvä tila tulisi saavuttaa vuoteen 2015 mennessä. Tietyin edellytyksin tavoitteita voidaan lieventää tai määräaikoja pidentää vuoteen 2027 asti.

Vesienhoidon järjestämiseksi Suomi on jaettu kahdeksaan vesienhoitoalueeseen. Jokaiselle alueelle valmistui vuoden 2009 lopussa vesienhoitosuunnitelma ja useita tarkempia aluekohtaisia toimenpideohjelmaehdotuksia. Niissä esitellään vesien tilaa, tulevaisuuden tavoitteita ja niitä toteuttavia vesienhoidon toimenpiteitä mm. maa- ja metsätalouden, haja-asutuksen, yhdyskuntien ja teolli-

suuden, turvetuotannon, vesirakentamisen ja säännöstelyn sekä vesistökunnostusten osalta.

Tavoitteena on vesistön hyvä ekologinen ja kemiallinen tila

Vesistön tilaa kuvaa sen ekologinen luokka, joka ilmentää vesiekosysteemin tilaa kokonaisuutena. Siinä otetaan huomioon levien, vesikasvillisuuden, pohjaeläimistön sekä sisävesissä myös kalaston ominaisuudet (lajisto, määrä, lajien runsaussuhteet) sekä veden laatu (ravinteet, happamuus). Lisäksi huomioidaan vielä vesistöjen säännöstelyn, vesirakentamisen ja muun muuttavan toiminnan määrä ja laatu. Ekologisen tilan lisäksi arvioidaan myös vesien kemiallinen tila eli haitallisten, ns. prioriteettiaineiden esiintyminen vesissä. Pintavedet luokitellaan viiteen luokkaan: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä ja huono. Pohjavesien osalta arvioidaan niiden määrällinen ja kemiallinen tila.

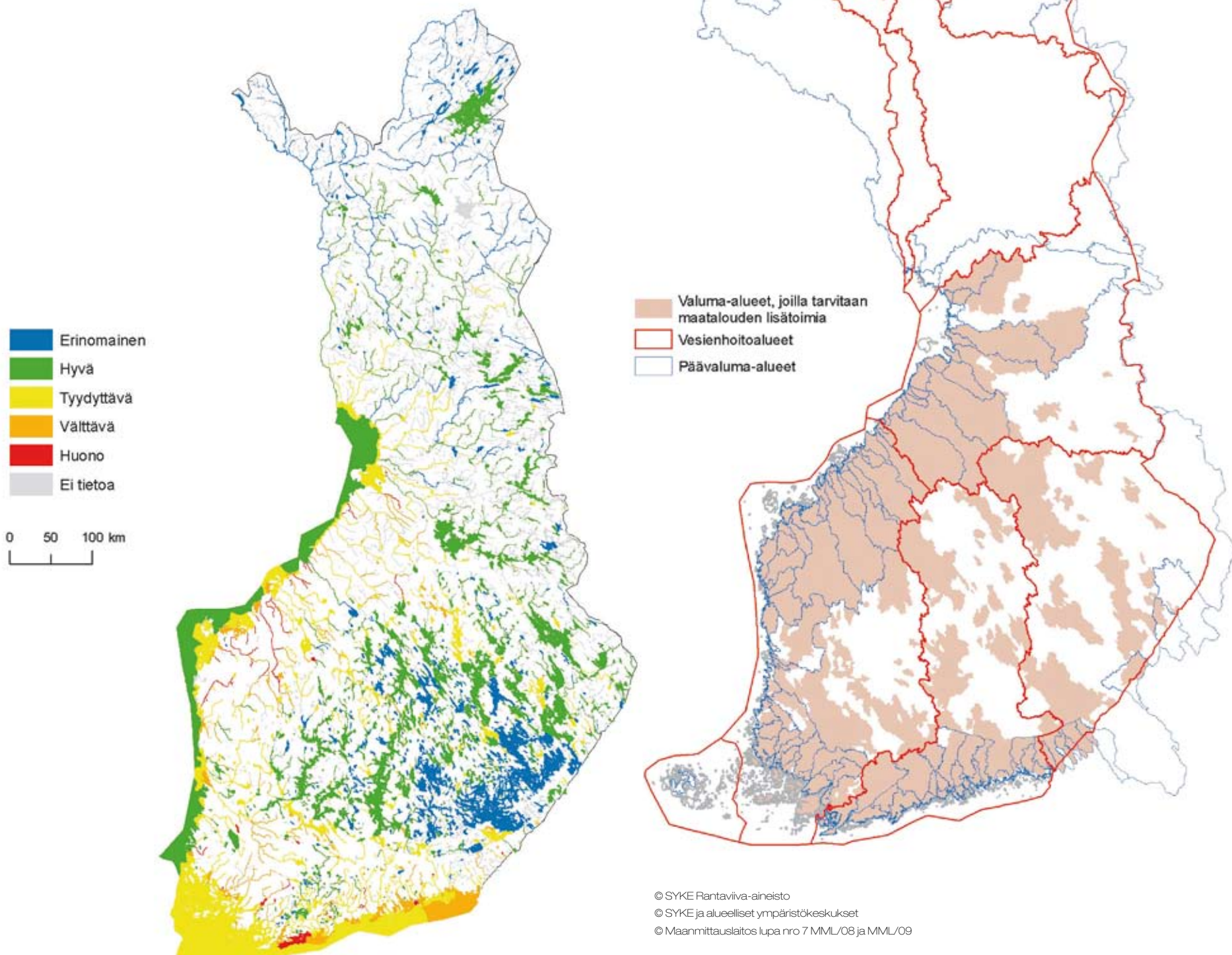
Katseet kohdistuvat myös maatalouteen

Eteläisessä Suomessa vesien hyvän ekologisen tilan saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä vaatii maatalouden vesistökuormituksen vähentämistä tuntuvasti. Ravinnekuormituksen vähentämistarve on yleensä vähintään kolmannes nykyisestä niissä vesistöissä, joiden tila on jo huonontunut. Tavoitteena on vaiheittainen kuormituksen vähentäminen niin, että vesien hyvä tila on vuoteen 2027 mennessä saavutettu kaikissa vesistöissä. Toimenpiteitä tulee ensisijaisesti kohdistaa kriittisille alueille, joita ovat korkean fosforiluvun pellot, tulva-, huuhtouma- ja eroosioherkät pellot ja jyrkät rantapellot sekä happamilla sulfaattimailla sijaitseville pelloille. Nyt käytössä olevien toimenpiteiden lisäksi on otettava käyttöön uusia toimia ja tehostettava nykyisten toimien toteuttamista merkittävästi. ■

Vesistöjen ekologinen tila on huonoimmillaan maamme etelä- ja länsirannikolla. Näille alueille on keskittynyt pääosa maataloustuotannosta ja myös muusta elinkeinotoiminnasta.

Vasemman puoleisessa kartassa on kuvattu pintavesien ekologinen tila vuonna 2009. Oikeanpuoleisessa kartassa on kuvattu ne alueet, joilla tarvitaan maatalouden vesiensuojelun lisätoimia.

Lähde: ympäristöhallinto, vesienhoitosuunnitelmat

Rahoitusta toteutukseen

Maatalouden ympäristötuki sisältää runsaasti vesiensuojelua edistäviä toimenpiteitä. Suurin osa viljelijöistä on sitoutunut ympäristötuen perustoimenpiteisiin. Sen lisäksi viljelijät ovat valinneet tiloilleen parhaiten sopivia lisätoimenpiteitä sekä vapaaehtoisia erityistukia. Vuosittain on tarjolla valikoima erityistukitoimenpiteitä, joilla tuotannosta aiheutuvaa ravinnehuuhtoumaa voidaan vähentää erityisesti kriittisimmillä alueilla.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007 – 2013 tarjoaa ympäristötuen lisäksi muitakin rahoituskeinoja maatalouden vesiensuojelun edistämiseen.

Myös maaseudun toimintaryhmien kautta (Leader) voidaan rahoittaa vesiensuojelua edistäviä hankkeita.

Suomessa on 2006 – 2009 toteutettu kattava vesienhoidon suunnitteluprosessi. Sen myötä on arvioitu ja määritelty myös maatalouden vesienhoidossa tarvittavia toimenpiteitä. Lähivuosina on tavoitteena lisätä maaseudun kehittämisohjelman rahoitusta vesienhoidon toimenpiteisiin. Ei-tuotannollisten investointien tukiehtoja täsmennetään kosteikkorakentamisen vauhdittamiseksi. Ympäristötuen toimenpiteitä tehostetaan kohdentamalla niitä nykyistä paremmin alueellisesti ja vesiensuojelullisin perustein riskiherkimmille alueille.

Yhteistyöhankkeissa suunnitellaan ja kokeillaan

Käytännön vesienhoitotyötä suunnitellaan ja testataan erilaisissa yhteistyöhankkeissa. Pohjanmaalla happamien sulfaattimaiden ympäristöriskien vähentämishankkeessa (CATERMASS) kehitetään happamien sulfaattipeltojen vesiensuojelumenetelmiä 2010 – 2012. Lounais-Suomessa on meneillään hanke Tehoa maatalouden ympäristönsuojeluun 2008 – 2010 (TEHO), jossa kartoitetaan mukaan ilmoittautuneiden tilojen vesienhoidon tilannetta ja suunnitellaan kehittämiskohteita yhdessä viljelijän kanssa. Hankkeen rahoittavat maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö. Uudellamaalla on meneillään maaseudun kehittämisohjelmasta rahoitettu hanke Ravinnehuuhtoumien hallinta 2009 – 2013 (RaHa), jossa tarjotaan viljelijöille mahdollisuutta kokeilla pellon kasvukuntoon ja ravinnehuuhtoumien hallintaan vaikuttavia toimenpiteitä. ■

Maatalouden ympäristötuelle rahoitettavat vesiensuojelutoimenpiteet

Perustoimenpiteet

- Viljelyn ympäristönsuojelun suunnittelu ja seuranta
- Luonnonhoitopellot
- Peltokasvien lannoitus
- Puutarhakasvien lannoitus
- Pientareet ja suojakaistat

Lisätoimenpiteet

- Vähennetty lannoitus
- Typpilannoituksen tarkentaminen peltokasveilla
- Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetty muokkaus
- Lannan levitys kasvukaudella
- Ravinnetaseet
- Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys
- Peltojen tehostettu talviaikainen kasvipeitteisyys
- Viljelyn monipuolistaminen
- Laajaperäinen nurmituotanto
- Kerääjäkasvien viljely
- Typpilannoituksen tarkentaminen puutarhakasveilla

Erityistuet

- Suojavyöhykkeiden perustaminen ja hoito
- Monivaikutteisen kosteikon hoito
- Pohjavesialueiden peltoviljely
- Valumavesien käsittelymenetelmät (säätosalaajitus, säätokastelu, kuivatusvesien kierrätys)
- Ravinnekuormituksen tehostettu vähentäminen
- Lietelannan sijoittaminen peltoon
- Turvepeltojen pitkäaikainen nurmiviljely

Ei-tuotannollisten investointien tuki

- Kosteikon perustaminen

Tavoitteena ympäristötehokas maatalous!

Maataloutta voidaan harjoittaa myös siten, että haittavaikutukset ympäristöön ja vesiin ovat nykyistä huomattavasti pienemmät. Maataloudenkin tulisi perustua kestäväns kehityksen periaatteisiin, alueelliseen ja paikalliseen omavaraisuuteen sekä kustannustehokkuuteen. Tämä tarkoittaa nykyistä tehokkaampaa aine- ja energiavarantojen kierrättämistä mm. lannoitteina ja bioenergiatuotannossa. Suurimman osan maataloudessa tuotetusta eloperäisestä aineksesta tulisi palautua takaisin peltoon. Lantaa ja muita eloperäisiä tuotteita sekä kotitalouksissa

syntyvää biojätettä ja yhdyskuntapuhdistamoiden lietettä tulisi jalostaa lannoitteiksi ja maaparannusaineiksi ja tarpeen mukaan hyödyntää paikallisena energialähteenä.

Maatalouden vaikutuksista vesien tilaan tarvitaan lisätutkimuksia. Tavoitteena ovat pysyvät ja luotettavat vesiensuojeluratkaisut, jotka ovat yhteydessä ravinnekuormituksen arviointimenetelmiin ja -malleihin. Myös vesienhoidon toimenpiteiden vaikutuksia ja kustannustehokkuutta on arvioitava jatkuvasti. ■

Viljelijät haluavat vähentää happamuushaittoja – tarvitaan valtakunnallinen tukiratkaisu

– Happamia sulfaattimaita rannikkoalueilla viljelevillä tiloilla on halua vähentää metallipäästöjä. Tähän tarvitaan kuitenkin nykyistä paremmat edellytykset. Näin sanoo kansanedustaja **Mats Nylund** – ja tarkoittaa, että happamien sulfaattimaiden ongelma täytyy ratkaista valtakunnallisesti yhtenäisesti.

Happamien sulfaattimaiden aiheuttamat ongelmat saivat suurta huomiota vuonna 2006, kun Luodon-Öjanjärvellä havaittiin laaja kalakuolema. Tuoloin kävi selväksi, että maataloudessa nyt käytössä olevat keinot ovat riittämättömiä. – Tapauksen jälkeen käytiin Pohjanmaan ruotsinkielisessä tuottajaliitossa strategista keskustelua. – Halusimme otteen asiasta ja pohtia, mitä jäsenistömme voi tehdä vähentääkseen tapauksen aiheuttamaa huolta, sanoo Nylund.

Nylund on RKP:n kansanedustajana, alueen tuottajajärjestön puheenjohtajana ja maidontuottajana ajanut aktiivisesti happamien sulfaattimaiden asian ratkaisemista. Kyseessä on kansallisella tasolla ratkaistava ongelma – olkoonkin, että se on keskittynyt maamme rannikkovyöhykkeelle. – Olemme eri luotamuselimissä tehneet lujasti töitä, että molemmat ministeriöt ja hallitus tiedostaisivat tämän tosiasian. Ja nyt on saavutettu tulosta, sanoo Nylund.

Tuet uudelleen käyttöön

Ministeriöiden suuntaan tehdyn lobbauksen tuloksena happamat sulfaattimaat ovat saaneet oman kappaleensa vesienhoitosuunnitelmiin, jotka valtioneuvosto hyväksyi viime joulukuussa. Tämä tarkoittaa, että ne on tunnistettu ongelmaksi kansallisella tasolla. – Valtion ensi vuoden budjetissa saattaa löytyä rahaa toimenpiteisiin, joilla ehkäistään ongelma-alueiden metallipäästöjä. Viljelijät saattavat jälleen saada mahdollisuuden hakea tukea päästöjen vähentämistoimenpiteisiin.

Tällä hetkellä ympäristötukiin ei sisälly tukea säätosalaajitukseen, jonka on kuitenkin todettu olevan tehokas keino happamien päästöjen hillitsemisessä. Säätosalaajituksella viljelijä pystyy itse säätämään pohjaveden korkeutta. Pohjaveden pinnan laskiessa rauta-sulfidimaa reagoi hapen kanssa ja syntyy hapanta sulfaattimaata, josta vapautuu rikkihappoa ja liukenee metalleja. – Säätosalaajittaminen merkitsee lisäkustannuksia, ja tämän vuoksi katsomme, että valtion tulisi tulla talkoisiin mukaan ja tukea toimenpiteitä, sanoo Nylund.

Mats Nylundin omalla tilalla kuuden hehtaarin pelto on jaettu kolmeen lohkoon, joilla kullakin on oma erilainen säätosalaajajärjestelmänsä. – Kyseessä on tut-

Mats Nylund,
Pedersöre

kimushanke, jossa on seurataan, minkälainen säätosalaajitus parhaiten vähentää metallipäästöjä. Suunnittelussa ovat olleet mukana alan tutkijat, ja nyt on mahdollisuus tutkia käytännön menetelmien vaikutusta.

Asenteet ovat muuttuneet

Nylundin mukaan tietoisuus happamien sulfaattimaiden aiheuttamasta ongelmasta on lisääntynyt Pohjanmaalla viime vuosina huomattavasti, mikä on tuottajajärjestön aktiivisen tiedotuskampanjan ansiota. Viljelijöiden asenteet ovat muuttuneet. – Tänä päivänä kaikki haluavat tehdä parhaansa vähentääkseen päästöriskejä. Tämän huomaa hyvin mm. siinä, että paikallisosastot ovat alkaneet ottaa yhteyttä ja haluavat tietää enemmän keinoista. Seuraava askel on huolehtia siitä, että uudet tai uusitut salaojitukset suunnitellaan alueella oikein.

Faktatietoa happamien maiden sijainnista on tulos. – Geologian tutkimuskeskus on muutaman vuoden ajan kartoittanut happamia sulfaattimaita. Selvitys on valmistuessaan yhteiskunnallisesti merkittävä.

Teksti & kuva: Christoffer Thomasfolk

Maaseutuverkosto kokoaa yhteen maaseudun toimijat

Yhdessä tekeminen sopii suomalaisille. Suomen maaseutuverkoston muodostavat Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmien moninaiset toimijat. Maaseutuverkosto kokoaa yhteen kaikki maaseudun kehittämissuorityöhön ja maaseudun kehittämisohjelmiin osallistuvat viranomaiset, järjestöt ja kansalaistoimijat.

Maaseutuverkoston tehtävänä on tiedottaa ohjelmien mahdollisuuksista ja tuloksista sekä edistää hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen leviämistä. Maaseutuverkosto kokoaa ja välittää tietoa maaseudun kehittämiseen ja ohjelman toteuttamiseen liittyvistä koulutuksista ja tapahtumista.

Maaseutuverkostossa edistetään maaseudun toimijoiden ja asiantuntijoiden verkostoitumista ja verkostojen ylläpitoa esimerkiksi kohderyhmittäin tai toimialoittain. Maaseutuverkosto edistää myös kansainvälisten ja aluerajat ylittävien hankkeiden yhteistyötä ja tiedon välitystä. Lisäksi yhteyttä pidetään EU:n maaseutuverkostoon sekä muihin EU:n jäsenvaltioiden maaseutuverkostoihin.

Toimintaa koordinoi verkostoyksikkö

Maaseutuverkoston toimintaa koordinoi maa- ja metsätalousministeriöön kuuluva maaseutuverkostoyksikkö, joka toimii Seinäjoella. Maaseutuverkostoyksikkö tukee maaseudun etua, toiveita kuunnellen ja ajassa liikkuen.

Internet-sivusto maaseutu.fi (sekä landsbygd.fi ja rural.fi) on sähköinen väylä maaseudulle. Sieltä löytyy maaseudun kehittämisohjelmien asiaa, ja sivustolla ylläpidetään muun muassa yhteistä tapahtumakalenteria ja asiantuntijarekisteriä. Mikäli haluat ajankohtaista tietoa kehittämisohjelmien etenemisestä ja tuloksista sekä maaseudun kehittämisen uusista avauksista, voit ilmoittaa sivustolla yhteystietosi tiedotejakelua varten (tai sähköpostitse osoitteeseen info@maaseutu.fi).

Kehittämisohjelmat luovat monia mahdollisuuksia

Suomessa on kaksi maaseudun kehittämisohjelmaa, toinen Manner-Suomeen ja toinen Ahvenanmaan maakuntaan. Ohjelmien avulla pyritään säilyttämään elinvoimainen maaseutu, parantamaan ympäristön tilaa ja varmistamaan uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö. Ohjelmat ovat EU-osarahoitteisia: osa niiden rahasta on peräisin Euroopan unionin maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta, osa on kansallisista lähteistä.

Vuonna 2010 ohjelman teemana on ympäristö

Vuonna 2010 Suomen maaseudun kehittämisohjelmien teemana on ympäristö. Vuoden aikana nostetaan esiin erityisesti ohjelmien tarjoamia mahdollisuuksia ympäristön kehittämiselle. Ympäristöteemavuoden suojelijana toimii tasavallan presidentti **Tarja Halonen**.

Teemavuoden pääsanomana on, että maatalouden luomat maaseutuelin-ympäristöt ovat välttämättömiä monille eläin- ja kasvilajeille. Niiden hyvinvoinnista huolehditaan maaseudulla monin eri tavoin. Maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämiseen sekä luonnon monimuotoisuuden ja maiseman ylläpitämiseen on olemassa nykyään useita keinoja.

Teema nousee esiin vuoden aikana järjestettävissä erilaisissa tilaisuuksissa, seminaareissa sekä toimittajataapaamisissa. Teeman puitteissa toteutetaan mm. **koululaisille suunnattu ympäristökampanja**, jonka toteutuksesta vastaa 4H-liitto. Ohjelman ympäristöteeman toteuttamisessa on mukana laaja joukko sidosryhmiä.

Etsitään maaseudun parhaita käytäntöjä

Maaseutuverkosto etsii vuonna 2010 maaseudun parhaita käytäntöjä, ja on julkaissut maaseudun toimijoille vuoden 2010 Parhaat käytännöt -kilpailun. Kilpailun voittajat julkistetaan lokakuun 7. päivänä Helsingissä, Vanhalla yliopilastalolla järjestettävässä Maaseutugaala 2010 -tilaisuudessa.

Parhaat käytännöt 2010 -kilpailun tarkoituksena on viestiä Suomen maaseudun kehittämisohjelmien puitteissa syntyneistä hyvistä käytännöistä ja levittää hyödyllisiä toimintamalleja. Näin hyviksi havaitut ideat ja toimintatavat siirtyvät eri puolille Suomea. Kilpailuehdotuksista kootaan kevään aikana maaseutu.fi -sivustolle parhaiden käytäntöjen tietokanta.

ELY-keskukset ja toimintaryhmät toimittavat maaseutuverkostoyksikölle mielestään parhaat ehdotukset viiteen kilpailusarjaan perusteluineen huhtikuun loppuun mennessä. Vuoden 2010 kilpailuun voivat osallistua ehdokkaat, jotka ovat saaneet rahoituspäätöksen Suomen maaseudun kehittämisohjelmista vuosina 2007–2010. Parhaat käytännöt -työryhmä valitsee kuudennen kilpailusarjan voittajan, eli Vuoden 2010 maaseuturahoittajan. Tämän kilpailusarjan kohde vaihtuu kilpailukerroittain, vuorokerron valitaan paras ELY-keskus tai paras toimintaryhmä.

Ympäristö 2010

Parhaat käytännöt 2010 -kilpailun kilpailusarjat ovat:

Vuoden Leader-hanke (sisältää kansainväliset hankkeet)

Vuoden kehittämishanke (yleishyödylliset ja elinkeinojen kehittämishankkeet ja koulutushankkeet)

Vuoden maaseutuinvestointi (yritys tai maatila)

Vuoden maaseutuinnovaatio (palvelu tai tuote)

Vuoden ympäristöpanostus (esim. yritys, maatila, yhdistys, organisaatio)

Vuoden maaseuturahoittaja (vuonna 2010 valitaan vuoden ELY)